

Łąkowski, Rafał

Obchody pięćdziesięciolecia Politechniki Warszawskiej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/1-2, 181-183

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OBCHODY PIĘCDZIESIĘCIOLECIA POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

W dniu 15 listopada 1965 r. przypadła pięćdziesiąta rocznica otwarcia polskiej Politechniki w Warszawie. Na ten dzień przesunięto inaugurację roku akademickiego 1965/66, nadając jej charakter uroczysty. Odbyła się ona z udziałem przedstawicieli najwyższych władz partyjnych i rządowych z przewodniczącym Rady Państwa E. Ochabem na czele. Licznie przybyli też rektorzy i profesorowie polskich wyższych uczelni, na czele z prezesem PAN, profesorem i doktorem *honoris causa* Politechniki Warszawskiej J. Groszkowskim, oraz absolwenci i studenci obchodzącej jubileusz uczelni.

Ryc. 1. Medal pamiątkowy pięćdziesięciolecia Politechniki Warszawskiej. Po jednej stronie — godło Politechniki Warszawskiej, po drugiej — fasada gmachu głównego

Przewodniczący Rady Państwa, przekazując Politechnice życzenia sukcesów, wysoko ocenił jej dotychczasową rolę w pracy naukowej i dydaktycznej. Następnie rektor D. Smoleński złożył tradycyjne sprawozdanie z pracy uczelni, tym razem za okres lat pięćdziesięciu. W imieniu absolwentów Politechniki przemawiał znany konstruktor obrabiarek mgr inż. J. Mierzejewski. Po akcie immatrykulacyjnym studentów I roku gościom honorowym rozdano specjalnie przygotowane wydawnictwo *Politechnika Warszawska 1915—1965* oraz medal pamiątkowy (ryc. 1).

W dniu 16 XI dokonano odsłonięcia tablic pamiątkowych poświęconych pamięci zasłużonych profesorów Politechniki.

W gmachu głównym w audytorium im. K. Obrębowicza¹ odsłonięto tablice ku czci prof. W. Moszyńskiego i prof. S. Zwierzchowskiego.

Wacław Moszyński (1892—1953) był kierownikiem Katedry Części Maszyn Wydziału Mechanicznego, członkiem rzeczywistym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (TNW) i członkiem korespondentem PAN. Jest on autorem podstawowego w mechanice dzieła *Wykład elementów maszyn* i położył szczególne zasługi w rozwoju polskiej normalizacji, kierując od 1946 r. komisjami: Rysunku Technicznego i Części Maszyn Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Seria norm na podstawowe elementy maszyn ustalonych przy jego udziale przekracza liczbę 300. Duże zna-

¹ Por. w nrze 1—2/1965 „Kwartalnika” (s. 230) sprawozdanie z nadania temu audytorium imienia K. Obrębowicza.

czenie miały również prace normalizacyjne prof. Moszyńskiego o charakterze międzynarodowym grupujące się wokół unifikacji jednostek miar, gwintów, znaków liczb normalnych i ich ciągów.

Stanisław Zwierzchowski (1880—1940), znany na Zachodzie jako Zowski, członek rzeczywisty Akademii Nauk Technicznych (ANT) i TNW, od 1913 r. profesor uniwersytetu w Ann Arbor w Stanach Zjednoczonych, w 1922 r. objął Katedrę Silników Wodnych i Pomp na Wydziale Mechanicznym. W latach 1933/4—1934/5 był dziekanem tego wydziału. Do historii techniki wszedł jak konstruktor kilku typów turbin wodnych o wielkiej mocy, które odegrały poważną rolę w historii rozwoju turbin szybkoobrotowych na spadki niskie. Na konstrukcjach prof. Zwierzchowskiego długo pracował przemysł Stanów Zjednoczonych i Kanady. W Polsce podjął badania na konstrukcję turbin wodnych śmigłowych o samonastawialnych łopatkach, produkcję turbin zamierzał uruchomić w oparciu o przemysł polski. Wojna przerwała jednak te prace. Prof. Zwierzchowski był również cenionym działaczem polonijnym w Ameryce i członkiem komisji rzeczoznawców towarzyszących prezydentowi Wilsonowi na konferencji wersalskiej

Na ścianie gmachu aerodynamiki odsłonięto tablicę ku czci prof. Czesława Witoszyńskiego (1875—1948), kierownika Katedry Maszyn Wodnych Wydziału Mechanicznego od 1919 r., członka rzeczywistego ANT i TNW, członka korespondenta PAU, twórcy i dyrektora Instytutu Aerodynamicznego. Prof. Witoszyński był jednym z organizatorów Politechniki Warszawskiej, dziekanem Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki w latach 1916—1920. Szczególne zasługi położył przy powstaniu i rozbudowie polskiego lotnictwa. Z jego inicjatywy w 1921 r. utworzono na Wydziale Mechanicznym Sekcję Lotniczą, z której wyszli późniejsi konstruktorzy słynnych samolotów RWD. W Instytucie Aerodynamicznym aż do wybuchu wojny prowadzono pod kierunkiem prof. Witoszyńskiego prace naukowe, których wyniki były wykorzystywane przez polski przemysł lotniczy.

W gmachu chemii odsłonięto tablice ku czci dwóch wybitnych chemików, kolejnych kierowników Katedry Chemii Nieorganicznej prof. J. Zawidzkiego i prof. T. Miłobędzkiego.

Jan Zawidzki (1866—1928), od 1907 r. profesor Akademii Rolniczej w Dublanach, był rektorem Politechniki Warszawskiej w latach 1917—1919, członkiem rzeczywistym ANT i TNW oraz członkiem korespondentem PAU. W latach 1924—1925 kierował Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Prof. Zawidzki był wybitnym uczonym specjalizującym się w kinetyce chemicznej i wniósł w tę gałąź chemii wiele nowych ustaleń. Był również cenionym historykiem chemii, autorem jedynego w Polsce międzywojennej podręcznika chemii nieorganicznej oraz twórcą i pierwszym redaktorem czasopisma „Roczniki Chemii”.

Tadeusz Miłobędzki (1873—1959), członek rzeczywisty TNW, członek korespondent PAU i członek tytularny PAN, był związany już z warszawskim Instytutem im. Mikołaja II, w którym od 1898 r. pełnił funkcję asystenta. Był jednym z organizatorów Politechniki Warszawskiej i pierwszym dziekanem Wydziału Chemicznego. W 1919 r. przeszedł do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, gdzie otrzymał nominację profesorską. Od powrotu na Politechnikę w 1929 r. prowadził w swojej katedrze prace w zakresie syntezy, badań struktury i właściwości tlenowych związków fosforu. W okresie okupacji był czynny w tajnym nauczaniu. Pozostawił po sobie ok. 90 pozycji naukowych.

W gmachu technologii odsłonięto tablicę ku czci prof. Witolda Broniewskiego (1880—1939), członka czynnego TNW, jednego z założycieli i sekretarza generalnego Akademii Nauk Technicznych (1928—1937), kierownika Katedry Technologii Metali Wydziału Mechanicznego Politechniki od 1920 r. Prof. Broniewski był przed I wojną światową wykładowcą metalurgii na Sorbonie, jakiś czas współpracował z Marią

Skłodowską-Curie, a następnie był profesorem Politechniki Lwowskiej. Wybitny jako metaloznawca i metalurg prowadził on liczne badania stopów i ogłosił wiele prac, a m.in. Zasady metalografii. Zajmował się również działalnością polityczną i w 1926 r. w gabinecie K. Bartla pełnił funkcję ministra robót publicznych.

19 XII 1965 odbyła się odrębna uroczystość pięćdziesięciolecia wydziałów budowlanych, które przygotowały specjalne powielane wydawnictwo oraz zorganizowały sesję naukową poświęconą historii, osiągnięciom i perspektywom rozwoju tych wydziałów. Zasadniczy referat *Osiągnięcia wydziałów budowlanych Politechniki Warszawskiej w świetle prac doktorskich i habilitacyjnych* wygłosił prof. Z. Wasiutyński. W ramach uroczystości odsłonięto tablicę ku czci prof. A. Pszenickiego w auditorium jego imienia w Gmachu Głównym. Andrzej Pszenicki (1869—1941) po powrocie z Rosji, gdzie był profesorem w wyższych uczelniach w Petersburgu, objął w Politechnice Katedrę Budowy Mostów Wydziału Inżynierii Lądowej. Był dziekanem tego wydziału i rektorem uczelni, członkiem czynnym ANT i TNW. W 1938 r. otrzymał doktorat *honoris causa* Politechniki Warszawskiej. Był on wybitnym konstruktorem mostów. Już w Rosji kierował budową i przebudową 43 mostów, a jego projekt prześla ruchomego mostu Pałacowego w Petersburgu stał się później wzorem przy wykonywaniu innych mostów tego typu. Również w Polsce kierował budową wielu mostów, jak np. mosty kolejowe przez Wisłę koło Sandomierza i przez Brdę koło Bydgoszczy, mosty drogowe przez Wisłę w Krakowie i we Włocławku, most kolejowo-drogowy przez Wisłę w Płocku. Brał również udział we wznoszeniu innych budowli, jak np. Dworzec Główny w Warszawie, hangary lotniska na Okęciu, centralne warsztaty lotnicze w Dęblinie. Był także autorem wielu prac naukowych i podręczników.

W ramach obchodów pięćdziesięciolecia Rada Uczelniana Zrzeszenia Studentów Polskich zorganizowała międzynarodową sesję studenckich kół naukowych z udziałem delegacji z ZSRR, NRD, CSRS, Bułgarii i Węgier. Wstępny referat omawiający historię kół naukowych na Politechnice Warszawskiej wygłosiła prof. Z. Kietlińska. Również w ramach obchodów odbyło się seminarium *Postępowy ruch studencki w PW w okresie 50 lat jej istnienia*. Wzięło w nim udział wielu działaczy studenckich z okresu międzywojennego i powojennego.

Rafał Łąkowski

EKSPOZYCJA DAWNEJ KSIĄZKI TECHNICZNEJ

Podczas inauguracji organizowanych już po raz ósmy *Dni książki i prasy technicznej* otwarta została w dniu 7 października 1965 r. w hallu Politechniki Warszawskiej wystawa wydawnictw technicznych¹. Organizatorzy wystawy mieli w tym roku doskonały pomysł urządzenia w jej ramach ekspozycji *Tradycje polskiego piśmiennictwa technicznego*. W 9 działach, poświęconych czasopiśmiennictwu technicznemu, słownictwu technicznemu i poszczególnym dziedzinom techniki (niesłusznie pominięto przy tym początki piśmiennictwa elektrotechnicznego), pokazano egzemplarze starych książek od końca XVI w. do połowy XIX w. Czasopiśmiennictwo techniczne reprezentowały woluminy „Izys” oraz rocznik 1866 „Przeglądu Technicznego”.

Ekspozycja, której scenariusz przygotował doc. J. Piaskowski, budziła duże zainteresowanie zwiedzających.

E. O.

¹ W dziale prasy technicznej wystawy umieszczono również „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.